

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 155/2024**

De mogelijkheid voor de Koning om tijdelijk af te wijken van de personeelskaders van de magistraten van de rechterlijke orde voldoet aan het wettigheidsbeginsel en doet geen afbreuk aan de onafhankelijkheid van de rechter

Een wet van 26 december 2022 laat de Koning toe om, onder bepaalde voorwaarden, tijdelijk af te wijken van het wettelijk bepaald aantal magistraten bij een rechtscollege of een parket. Hij kan het aantal magistraten bij het ene rechtscollege of parket verhogen en dat bij een ander rechtscollege of parket verlagen, op basis van de werklast van het ene en het andere. Twee vakbonden van magistraten vorderen de vernietiging van die maatregel.

Volgens het Hof bepaalt de bestreden bepaling de essentiële elementen van de maatregel en is zij voldoende precies, zodat zij voldoet aan het grondwettelijk beginsel dat die maatregel door de wetgever moet zijn geregeld. De regeling doet geen afbreuk aan de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, en kan op zich geen structurele overschrijding van de redelijke termijn veroorzaken. Het Hof oordeelt evenwel dat de afwijking slechts binnen bepaalde grenzen kan worden toegepast. In het bijzonder (1) moet het rechtscollege of het parket waarvan de personeelsformatie wordt verlaagd, altijd de eigen werklast kunnen opvangen, (2) is de afwijking tijdelijk en moet de werklast regelmatig opnieuw worden geëvalueerd, (3) mag de afwijking enkel worden gebruikt om conjuncturele – en geen structurele – problemen te verhelpen en (4) is de afwijking slechts mogelijk indien de personeelskaders volledig ingevuld zijn.

1. Context van de zaak

Bij een wet van 26 december 2022 machtigt de wetgever de Koning om, op eensluidend advies van het College van de hoven en rechtbanken of van het College van het openbaar ministerie, tijdelijk af te wijken van de wettelijke personeelsformaties van de magistraten of de griffiers van de rechterlijke orde (met uitzondering van het Hof van Cassatie). Die afwijking bestaat erin de personeelsformatie van een entiteit (rechtscollege of parket) tijdelijk te verhogen en tegelijkertijd de personeelsformatie van een andere entiteit te verlagen, op basis van de respectieve werklasten van de twee entiteiten. De afwijking moet het nationale totaal van de personeelsformaties en een limiet van 20 % per gerechtelijke entiteit (met specifieke regels voor kleine personeelsformaties) naleven. Door de respectieve werklasten van de entiteiten te meten, wil de wetgever een grotere autonomie van de rechterlijke orde nastreven, om de menselijke middelen op objectieve wijze aan de rechtscolleges toe te kennen, op basis van de reële noden.

Twee vakbonden van magistraten vorderen de vernietiging van die bepaling.

2. Onderzoek door het Hof

De verzoekende partijen voeren aan dat de bestreden maatregel de waarborg van onafhankelijkheid van de rechterlijke macht schendt. De machtiging aan de Koning zou onvoldoende precies door de wetgever zijn gedefinieerd en zou dus het wettigheidsbeginsel inzake de rechterlijke organisatie schenden. De bestreden maatregel zou ook de onderfinanciering van de rechterlijke macht verergeren en een structurele overschrijding van de redelijke termijn door de rechtscolleges veroorzaken.

Het Hof oordeelt dat de Grondwet een formeel wettigheidsbeginsel bevat wat betreft de organisatie van de gewone rechtscolleges. Dat wettigheidsbeginsel verbiedt de wetgever evenwel niet te voorzien in een delegatie aan de Koning, voor zover de wetgever de essentiële elementen van de uit te voeren maatregel heeft bepaald en de delegatie voldoende precies is. Artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, dat het recht op een eerlijk proces waarborgt, verbiedt een dergelijke delegatie op zich niet.

Het Hof stelt vast dat **de bestreden bepaling meerdere grenzen stelt aan de bevoegdheid van de Koning**. Ten eerste moet de afwijking zowel het nationale totaal van de personeelsformaties als een limiet van 20 % per gerechtelijke entiteit (met specifieke regels voor kleine personeelsformaties) naleven. Vervolgens **kan de Koning slechts een dergelijke maatregel nemen op eensluidend advies van het College van de hoven en rechtbanken of van het College van het openbaar ministerie**, dat moet zijn gebaseerd op de resultaten van de werklastmeting van de betrokken entiteiten. De Koning moet ook erover waken dat **de entiteit waarvan de personeelsformatie wordt verlaagd altijd de eigen werklast kan opvangen**. Bovendien **is de maatregel tijdelijk** : de entiteit waarvan de personeelsformatie wordt verlaagd, moet die plaats terugkrijgen zodra de evolutie van haar werklast het vereist; **de werklast moet regelmatig opnieuw worden geëvalueerd**. Het Hof benadrukt dat de maatregel enkel mag worden gebruikt om conjuncturele, en geen structurele, problemen te verhelpen; de afwijking moet binnen een redelijke termijn blijven. Bovendien kan een in overtal benoemde magistraat niet worden overgeplaatst zonder een nieuwe benoeming en zonder zijn toestemming. **Ten slotte kan de maatregel slechts ten uitvoer worden gelegd indien de personeelsformaties volledig zijn ingevuld**. Het Hof besluit dat **de bestreden maatregel voldoet aan het wettigheidsbeginsel en dat zij geen afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht**. Voor het overige staat het aan de bevoegde rechter om de concrete tenuitvoerlegging door de Koning van zijn machtiging te toetsen.

Het Hof oordeelt ten slotte dat niet blijkt hoe de bestreden maatregel op zich een structurele overschrijding van de redelijke termijn door de gewone rechtscolleges zou kunnen veroorzaken.

3. Besluit

Rekening houdend met de verschillende beperkingen, verwerpt het Hof de beroepen.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via X [@ConstCourtBE](#) en [LinkedIn](#)